

четверте, підготовку фахівців з кібербезпеки, здатних ефективно працювати з ШІ-інструментами захисту.

Окремої уваги заслуговує питання інтеграції вітчизняних розробок у сфері ШІ з міжнародними партнерами. В рамках співпраці з ЄС та НАТО Україна отримує доступ до передових технологій кіберзахисту, проте ефективне їх застосування потребує адаптації до специфіки українського інформаційного простору, зокрема врахування особливостей кирилических фішингових атак та національної нормативно-правової бази у сфері захисту інформації.

Таким чином, застосування штучного інтелекту для виявлення фішингових атак у захищених мережах державних органів є перспективним і необхідним напрямом розвитку системи кібербезпеки України. Комплексне використання технологій NLP, машинного навчання та комп'ютерного зору забезпечує суттєво вищий рівень виявлення загроз порівняно з традиційними методами, що є критично важливим в умовах постійного вдосконалення тактик кіберзловмисників. Впровадження відповідних рішень потребує системного підходу, що охоплює технологічну, організаційну та кадрову складові, а також тісну міжнародну співпрацю у сфері обміну даними про кіберзагрози.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Sahingoz O.K., Buber E., Demir O., Diri B. Machine learning based phishing detection from URLs. *Expert Systems with Applications*. 2019. Vol. 117. P. 345–357.
2. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19> (дата звернення: 20.03.2026).
3. Basit A., Zafar M., Liu X., Javed A.R., Jalil Z., Kifayat K. A comprehensive survey of AI-enabled phishing attacks detection techniques. *Telecommunication Systems*. 2021. Vol. 76. P. 139–154.

ДАШКОВСЬКИЙ АНАТОЛІЙ ВІКТОРОВИЧ
ад'юнкт, Київський інститут Національної гвардії
України

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасних умовах трансформації міжнародного безпекового середовища проблема протидії тероризму набуває особливої актуальності. Це зумовлено зростанням рівня глобальних загроз, розвитком гібридних форм протистояння, поширенням цифрових технологій та ускладненням викликів для системи державної безпеки. У Стратегії національної безпеки України серед пріоритетів державної політики визначено зміцнення національної стійкості, розвиток безпекових спроможностей держави та вдосконалення механізмів реагування на актуальні загрози [1]. У цьому контексті тероризм слід розглядати як один із чинників дестабілізації державного управління, що здатний негативно впливати на політичну стабільність, економічну безпеку та суспільну довіру до державних інституцій.

Правову основу протидії тероризму в Україні визначає Закон України «Про боротьбу з тероризмом», який установлює основні принципи державної політики у відповідній сфері, окреслює систему суб'єктів боротьби з тероризмом та передбачає механізми запобігання, виявлення і припинення терористичної діяльності [2]. Подальший розвиток державної системи реагування конкретизовано в Концепції боротьби з тероризмом в Україні, у якій акцентовано увагу на необхідності вдосконалення координації між державними органами, розвитку превентивних механізмів та адаптації національної системи безпеки до нових типів загроз [3].

На сучасному етапі розвитку безпекового середовища державна система протидії тероризму України функціонує в умовах суттєвого ускладнення характеру загроз, зумовленого

як глобальними трансформаційними процесами, так і повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України. Використання гібридних методів впливу, зокрема інформаційно-психологічних операцій, диверсійно-підривної діяльності, атак на цивільну та критичну інфраструктуру, актуалізує потребу в посиленні інституційної спроможності держави у сфері запобігання та протидії терористичним проявам [1–3].

Міжнародний вимір проблеми відображено у Глобальній контртерористичній стратегії Організації Об'єднаних Націй, яка орієнтує держави на комплексний підхід до протидії тероризму через поєднання правових, політичних, соціально-економічних та інформаційних інструментів [4]. Такий підхід є принципово важливим, оскільки сучасний тероризм виходить за межі виключно кримінально-правового явища і дедалі більше набуває ознак складної системної загрози безпеці.

Аналогічна логіка простежується і в європейському правовому полі. Директива (ЄС) 2017/541 про боротьбу з тероризмом закріплює спільні підходи до криміналізації терористичних правопорушень, протидії фінансуванню тероризму, запобігання радикалізації та захисту потерпілих [5]. Отже, міжнародна практика свідчить про те, що ефективна політика у сфері протидії тероризму має ґрунтуватися не лише на силових механізмах, а й на превенції, правовому регулюванні, міжінституційній взаємодії та міжнародному співробітництві.

Актуальні тенденції розвитку терористичних загроз відображено у звіті Europol EU TE-SAT 2025, у якому наголошено на використанні терористичними акторами сучасних технологій, цифрових каналів комунікації, мережевих структур та новітніх механізмів ресурсного забезпечення [6]. Це свідчить про зростання адаптивності сучасного тероризму та його здатності швидко пристосовуватися до змін у міжнародному безпековому середовищі. Відповідно, національні системи безпеки мають враховувати не лише традиційні форми терористичної активності, а й нові, технологічно посилені способи деструктивного впливу.

У вітчизняному науковому дискурсі важливе значення для осмислення сучасних безпекових загроз має праця «Світова гібридна війна: український фронт» за загальною редакцією В. П. Горбуліна. У ній обґрунтовується, що сучасні конфлікти мають комплексний характер і поєднують воєнні, інформаційні, економічні та політичні інструменти впливу [7]. З огляду на це протидія тероризму повинна розглядатися як складник ширшої системи забезпечення державної безпеки, у межах якої ключову роль відіграє здатність держави своєчасно ідентифікувати загрози, прогнозувати їх розвиток та реалізовувати узгоджені управлінські рішення.

Системний характер терористичних загроз у контексті національної безпеки ґрунтовно розкрито у монографії В. А. Ліпкана «Тероризм і національна безпека України» [8]. Наукова цінність такого підходу полягає в тому, що тероризм розглядається не ізольовано, а як явище, інтегроване в загальну систему загроз державі, суспільству та національним інтересам. Саме тому дослідження теоретико-методологічних засад протидії тероризму доцільно здійснювати на основі системного, інституційного та ризик-орієнтованого підходів.

Системний підхід дає змогу розглядати тероризм як елемент ширшої сукупності безпекових ризиків, що взаємодіють між собою та впливають на функціонування держави [1; 8]. Інституційний підхід орієнтує на аналіз повноважень, взаємодії та спроможності суб'єктів сектору безпеки і оборони, уповноважених забезпечувати запобігання та протидію терористичним загрозам [2; 3]. Ризик-орієнтований підхід, своєю чергою, передбачає своєчасне виявлення загроз, оцінювання ймовірності їх реалізації, аналіз можливих наслідків та формування превентивних механізмів реагування, що є особливо важливим в умовах гібридного протиборства [4–6].

Особливої актуальності зазначені підходи набувають у контексті війни РФ проти України. Сучасна практика ворожого впливу демонструє поєднання ознак воєнної агресії, інформаційно-психологічного тиску, диверсійних дій і системного тероризування цивільного населення. За таких умов тероризм слід аналізувати не лише як діяльність недержавних суб'єктів, а і як інструмент ширших деструктивних стратегій, спрямованих на підрив стійкості держави, дестабілізацію суспільства та послаблення спроможності державних інституцій забезпечувати безпеку [1; 6; 7].

Отже, проведений аналіз дає підстави стверджувати, що в умовах трансформації сучасного безпекового середовища тероризм набуває рис складної системної загрози державній безпеці. Його сучасні форми характеризуються транснаціональністю, високим рівнем адаптивності, активним використанням інформаційних технологій та здатністю інтегруватися у різні форми гібридного впливу [4–7]. Це зумовлює необхідність подальшого вдосконалення державної системи протидії тероризму на основі комплексного поєднання нормативно-правового, інституційного, стратегічного та аналітичного компонентів.

Практичне значення такого підходу полягає у можливості його використання під час удосконалення нормативно-правового забезпечення, розвитку міжвідомчої координації, формування стратегічних документів, упровадження сучасних інструментів оцінювання загроз та підвищення загальної стійкості держави до деструктивних впливів [1–3; 6]. Отже, комплексне осмислення наукових підходів і теоретико-методологічних засад протидії тероризму створює належне підґрунтя для підвищення ефективності функціонування системи забезпечення державної безпеки України в умовах гібридних ризиків і тривалої збройної агресії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/392/2020> (дата звернення: 08.04.2026).
2. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 № 638-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/638-15> (дата звернення: 08.04.2026).
3. Про Концепцію боротьби з тероризмом в Україні : Указ Президента України від 05.03.2019 № 53/2019 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/53/2019> (дата звернення: 08.04.2026).
4. United Nations Global Counter-Terrorism Strategy (A/RES/60/288). URL: <https://www.un.org/counterterrorism/en/un-global-counter-terrorism-strategy> (accessed: 08.04.2026).
5. Directive (EU) 2017/541 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on combating terrorism. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj/eng> (accessed: 08.04.2026).
6. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025 (EU TE-SAT) / Europol. 2025. URL: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2025-eu-te-sat> (accessed: 08.04.2026).
7. Горбулін В. П. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. Київ : НІСД, 2017. 304 с.
8. Ліпкан В. А. Тероризм і національна безпека України : монографія. Київ : Знання України, 2000. 184 с.